

ร่วมผนึกพลังพัฒนาใจรักษาใจ:

สถานบริการก้าวหน้าด้วยหลักพุทธธรรมกับศาสตร์พระราชา

<<4-3-3 ใจรักษาใจปลอดภัยยาเสพติด>>

บริการใช้**ใจรักษา** ผู้ป่วยมีที่**พักรักษาใจ**

ประชาชนคนรอบข้างใช้ใจ**เป็นแบบอย่าง**

เพื่อทุกคนมีคุณภาพชีวิต**ดี**พร้อมปลอดภัยสารเสพติดด้วยปัญญาความ**ดี**งาม

โดย ดร.พิศมัย ทองเที่ยง, ผู้เขียน/ผอ.สมบัติ เทพเสนา, ที่ปรึกษา

เว็บไซต์คลังข้อมูลดิจิทัลด้านคุณธรรมความดี ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)

<https://dl.moralcenter.or.th> และ App. Moral Touch2/รูปภาพ <https://www.flaticon.com>.

ร่วมพัฒนาลังพัฒนาใจรักษาใจ: สถานบริการก้าวใหม่ด้วยหลักพุทธธรรมกับศาสตร์พระราช <<4-3-3 ใจรักษาใจปลอดภัยยาเสพติด>>

ดร.พิศมัย ทองเที่ยง, ผู้เขียน/ผอ.สมบัติ เทพเสนา, ที่ปรึกษา

1. ทำไม? ความสำคัญในภารกิจ

จากการลงพื้นที่ศึกษาดูงานคลินิกก้าวใหม่ ลาดพร้าว ซึ่งเป็นสถานบริการด้านบำบัดรักษาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และการลดอันตรายจากการใช้ยาหรือสารเสพติด (Harm Reduction) โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (ฟรี) สังกัดสำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด สำนักงานมาย กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีคลินิกดังกล่าวเปิดให้บริการทั้งหมด 18 แห่ง ทั่วกรุงเทพมหานคร เพื่อลดความต้องการในการใช้ยาเสพติดในประเทศไทย ช่วยผู้หลงผิดเสพยาเสพติดกลับคืนเป็นคนดีของสังคม โดยทั้งนี้ สำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด แบ่งส่วนราชการภายในเป็น 1 ฝ่าย 4 กลุ่มงาน คือ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย กลุ่มแผนงานและระบบข้อมูลยาเสพติด กลุ่มป้องกันการติดยาเสพติด กลุ่มพัฒนาการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และกลุ่มฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งกลุ่มงานพัฒนาการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดนั้น มีคลินิกก้าวใหม่ เปิดให้บริการด้านการบำบัดรักษาและป้องกันการติดยาเสพติด เพื่อให้การบริการของเจ้าหน้าที่ การบริหารจัดการชีวิตของผู้ป่วยยาเสพติด และการอยู่ร่วมกันกับคนรอบข้าง ประสบความสำเร็จดียิ่ง ผู้เขียนจึงน้อมนำกรอบแนวคิดหลักพุทธธรรมพหุศาสตร์พระราชา มาสังเคราะห์หรือหลอมรวมแบบอุปนัยการให้เหตุผลจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม ตกผลึกเป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาใจรักษาใจ วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมเติมเต็มการให้บริการ/การบริหารจัดการชีวิตที่มีคุณค่าพร้อมปลอดภัยยาเสพติด ตอบโจทย์การทำงานในพื้นที่ อันเป็นหลักสากลสามารถปรับใช้ได้กับทุกหน่วยงาน สถานบริการ เจ้าหน้าที่ ผู้ป่วยยาเสพติด และประชาชนทุกคน ทั้งองค์การที่มีภารกิจ/เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานบำบัดรักษาและป้องกันการติดยาเสพติด และการลดอันตรายจากการใช้ยาหรือสารเสพติด สอดรับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

2. อย่างไร? ร่วมพัฒนาลังพัฒนาใจรักษาใจ: สถานบริการก้าวใหม่ด้วยหลักพุทธธรรมกับศาสตร์พระราช <<4-3-3 ใจรักษาใจปลอดภัยยาเสพติด>>

จากภารกิจสำคัญของคลินิกก้าวใหม่ในการช่วยผู้หลงผิดเข้าไปใช้ยาเสพติดกลับคืนเป็นคนดีมีชีวิตปกติ สุขเหมือนคนอื่นๆ ทั่วไป นำมาสังเคราะห์หรือหลอมรวมแบบอุปนัยกับกรอบแนวคิดหลักพุทธธรรม - หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 (ศีล 5) หลักพรหมวิหาร 4 และหลักสังคหวัตถุ 4 ผสานกับศาสตร์พระราช - หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สืบสาน รักษา ต่อยอดหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ร.9) ด้วยการทำงานจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.10) ตกผลึกเป็นแนวปฏิบัติ 4-3-3 ใจรักษาใจปลอดภัยยาเสพติด มุ่งผลให้การให้บริการ/การบริหารจัดการชีวิตสำเร็จดียิ่ง สามารถปรับใช้ได้กับทุกหน่วยงาน และสถานบริการที่มีภารกิจด้านบำบัดรักษาและป้องกันการติดยาเสพติด และการลดอันตรายจากการใช้ยาหรือสารเสพติด (สถานบริการก้าวใหม่) รวมทั้ง ผู้ป่วยยาเสพติด และคนรอบข้างทั้งองค์การ มีกรอบแนวปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ผู้ให้บริการ: เจ้าหน้าที่สถานบริการก้าวใหม่ ได้แก่ ศูนย์บริการ สถานพยาบาล และคลินิก ที่ให้บริการด้านบำบัดรักษาและป้องกันการติดสารเสพติด และการลดอันตรายจากการใช้ยาหรือสารเสพติด <<ใจรักษา>>

1) ใช้ใจเมตตา รักษา ดูแล ช่วยเหลือ ลดอันตรายจากการใช้ยาหรือสารเสพติดฟื้นฟูสภาพทางสังคมให้กับผู้ป่วยยาเสพติด โดยเข้าใจผู้ป่วยยาเสพติดว่า เขาอยากเป็นคนดี มีคุณค่า และมีประโยชน์กับสังคมส่วนรวม

2) ใช้ใจกรุณารักษาเข้าถึงใจผู้ป่วยยาเสพติด พุดจาสนามิตร ไมตรี สร้างกำลังใจ ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้โอกาส และที่ยืนในสังคมกับผู้หลงผิดเข้าไปใช้ยาหรือสารเสพติด

3) ใช้ใจเมตตา รักษา พลอยยินดี เข้าถึงใจผู้ป่วยยาเสพติดคิดกลับใจเป็นคนดี พร้อมติดตาม ช่วยเหลือ พัฒนาทักษะ ฝีมือแรงงาน คุณภาพชีวิต ส่งเสริมอาชีพ/รายได้ สนับสนุนผู้ป่วยยาเสพติดให้ดำเนินชีวิตพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต รอบรู้ และรอบคอบ เตรียมใจพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้วยปัญญาแห่งความดีงาม

4) ใช้ใจอุเบกขามีเหตุผล เคารพสิทธิ เก็บรักษาข้อมูลของผู้ป่วยยาเสพติดไว้เป็นความลับ หมั่นพัฒนาหน้าที่ของตนในการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.2 ผู้รับบริการ: ผู้ป่วยยาเสพติด <<รักษาใจ>>

1) รักษาใจด้วยทาน แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน หาความสุขใจจากการให้ พอประมาณ มีเหตุผล ทำกิจกรรมจิตสาธารณะเพื่อสังคมส่วนรวม ไม่หลงผิดไปใช้ยาหรือสารเสพติด ซึ่งมีความสุขเพียงชั่วครั้งชั่วคราว เมื่อใช้ไปนานๆ ทำให้เป็นโรคสมองติดยา จะมีอาการขาดยา ลงแดง สร้างความเดือดร้อนให้กับตัวเองและคนรอบข้าง

2) รักษาใจด้วยศีล ปฏิบัติพื้นฐานอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขด้วยศีล 5 ซื่อสัตย์ สุจริต รอบรู้ รอบคอบ โดยใช้ชีวิต

- เว้นจากการเบียดเบียนกัน ไม่โลภจนเกินพอดี ไม่อยากรวยทางลัด-สบาย จนหันค้ายาเสพติดให้โทษ สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเอง คนรอบข้าง และสังคม

- เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ ไม่ลัก ขโมย เงิน ทรัพย์สินของ ของสมาชิกในครอบครัว และคนรอบข้าง เพื่อนำเงินที่ได้ไปซื้อยาหรือสารเสพติดมาเสพเป็นโทษต่อร่างกาย-จิตใจของตนเอง

- เว้นจากการแย่งของรักของคนอื่น พอใจในคู่ของตนเอง หมั่นคอยดูแล ช่วยเหลือ เตือนกันไม่ให้อีกฝ่ายหลงผิดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

- เว้นจากการพูดไม่จริงและไม่เป็นประโยชน์ หากคนที่ไว้วางใจพูดคุยปรึกษาหาวิธี ลด ละ เลิกใช้ยาหรือสารเสพติดให้โทษ

- เว้นจากการเสพของมีนเมาสุรา/สารเสพติด เมื่อพลาดพลั้งหลงผิดเข้าไปดื่มสุรา/เสพยาหรือสารเสพติด ให้คิดกลับใจ พยายามลด ละ เลิกใช้สุรา/ยาหรือสารเสพติด

3) รักษาใจด้วยภาวนา ใช้ปัญญา รู้คิดชอบ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี รู้จักปฏิเสธ เลือกสิ่งที่ดีและสร้างสรรค์ให้กับตัวเอง ยึดหยุ่น มีมุมมองชีวิตบวกและดี ดำเนินชีวิตพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต รอบรู้ และรอบคอบ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตพร้อมหาทางออกที่ดีและสร้างสรรค์ไม่หลงผิดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

2.3 คนรอบข้าง: สมาชิกในครอบครัว ชุมชน และเครือข่าย (ประชาชนทุกคน) <<ใจเป็นแบบอย่าง>>

1) ใจเมตตาเป็นแบบอย่างที่ดี ดำเนินชีวิต พอประมาณ มีเหตุผล ช่วยเหลือ แบ่งปัน ทำกิจกรรมจิตสาธารณะ เพื่อค้นพบความสุขแท้ภายในใจ

2) ใจกรุณา-มุนิตาเป็นแบบอย่างที่ดี คิดช่วยเหลือกัน ปฏิบัติตามหลักพื้นฐานอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขด้วยศีล 5 รอบรู้ รอบคอบ ซื่อสัตย์ สุจริต พลอยยินดี สนับสนุนกัน ไม่ให้สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยใช้ชีวิต

- เป็นแบบอย่างที่ดี เว้นจากการเบียดเบียนกัน มีความพอดีในหัวใจ ไม่อยากรวยทางลัด ได้เงินจำนวนมาก ง่ายสบาย ด้วยการหันไปค้ายาเสพติดให้โทษ สร้างความเดือนร้อนในกับตนเอง คนรอบข้าง และสังคม

- เป็นแบบอย่างที่ดี เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ ไม่ลัก ขโมยเงิน ทรัพย์สินของสมาชิกในครอบครัว และคนรอบข้าง เพื่อนำเงินไปซื้อยาหรือสารเสพติดมาเสพเป็นอันตรายต่อร่างกาย-จิตใจของตนเอง

- เป็นแบบอย่างที่ดี เว้นจากการแย่งของรักของคนอื่น พอใจในคู่ของตน ไม่นอกใจกัน หมั่นดูแลช่วยเหลือ คอยเตือนไม่ให้อีกฝ่ายหลงผิดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาหรือสารเสพติด

- เป็นแบบอย่างที่ดี เว้นจากการพูดไม่จริงและไม่เป็นประโยชน์ ให้กำลังใจ คำปรึกษา แนะนำสมาชิกในครอบครัว คนรอบข้าง ชุมชน และสังคม ไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยว หรือให้ลด ละ เลิกใช้ยาหรือสารเสพติดให้โทษ

- เป็นแบบอย่างที่ดี เว้นจากการเสพของมีเมาสุรา/ยาหรือสารเสพติด หากหลงผิดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาหรือสารเสพติด ให้มีจิตใจเข้มแข็ง ลด ละ เลิกใช้ยาหรือสารเสพติดให้โทษ กลับคืนเป็นคนดี พร้อมเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรอบข้าง สมาชิกในครอบครัว ชุมชน และสังคม

3) ใจอุเบกขาเป็นแบบอย่างที่ดี หมั่นใช้ปัญญา พัฒนาการรู้คิดชอบ เลือกสิ่งที่ดีให้กับตนเอง และสุขภาพ ดำเนินชีวิตพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกันที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต รอบรู้ รอบคอบ และมีคุณธรรม พร้อมอาสาทำกิจกรรมเพื่อสังคมส่วนรวม สร้างพื้นที่ปลอดภัยยาเสพติดในสังคม

ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนแนวปฏิบัติ 4-3-3 ใจรักษาใจปลอดภัยยาเสพติด จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร และภาคเอกชน ขับเคลื่อนงานหนุนเสริม/สนับสนุนให้ศูนย์บริการ สถานพยาบาล และคลินิกที่มีภารกิจให้บริการด้านบำบัดรักษาและป้องกันการติดยาเสพติด และการลดอันตรายจากการใช้ยาหรือสารเสพติด พร้อมทั้ง ร่วมผนึกพลังชุมชน/เครือข่ายระบุแนวปฏิบัติดังกล่าวไว้ในแผนชุมชน/แผนเครือข่าย ส่งเสริม/สนับสนุนผู้ป่วยยาเสพติด และคนรอบข้าง สมาชิกในครอบครัว ชุมชน และเครือข่าย มีส่วนร่วมดำเนินการตามแนวปฏิบัติดังกล่าว เสริมเต็มเต็มการให้บริการ/การบริหารจัดการชีวิตดี มีคุณค่าพร้อมปลอดภัยยาเสพติด

3. หวังว่า? ระยะต่อไป

จากแนวปฏิบัติการพัฒนาใจรักษาใจข้างต้น หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องจะมีส่วนร่วมผนึกพลังขับเคลื่อนหนุนเสริม/สนับสนุนให้ศูนย์บริการ สถานพยาบาล และคลินิกที่ให้บริการด้านบำบัดรักษาและป้องกันการติดสารเสพติด และการลดอันตรายจากการใช้ยาหรือสารเสพติดเป็นสถานบริการที่ใช้ใจรักษาผู้ป่วยยาเสพติดให้ปลอดภัยจากยาเสพติด เป็นที่พึ่งรักษาใจของผู้ป่วยยาเสพติดมีพลังกลับคืนเป็นคนดีของสังคม พร้อมเป็นสถานที่ได้คิดของคนรอบข้าง ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ให้โอกาส เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรอบข้าง สมาชิกในครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อประชาชนทุกคนมีคุณภาพชีวิตดี มีศักยภาพพร้อมแข่งขัน พัฒนาประเทศมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. ความหมายของคำว่า “จิตอาสา”. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://jitarsa.moe.go.th/history-3/>.
- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). “บุญกิริยาวัตถุ 3”. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก https://84000.org/tipitaka/dic/d_item.php?i=88.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). “สังคหวัตถุ 4”. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566. จาก https://84000.org/tipitaka/dic/d_item.php?i=186.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. การทรงงานพัฒนาประเทศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักยุทธศาสตร์ด้านนโยบายสาธารณะ. 2557. หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. พิมพ์ครั้งที่ 5. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). ม.ป.ป. เรียนรู้หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
- สำนักงานป้องกันและบำบัดการติดยาเสพติด สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. ประวัติความเป็นมา/ทำเนียบคลินิกบำบัดยาเสพติด กทม. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://webportal.bangkok.go.th/drugabuse>.
- สำนักพระราชวัง. จิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ”. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.royaloffice.th...>
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. พรหมวิหาร 4. สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki...>
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. เบญจศีล. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2566 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki...>
- Flaticon: Free vector icons. สืบค้นเมื่อปี 2564 - 2566 จาก <https://www.flaticon.com>.

แผนภาพ การขับเคลื่อนแนวปฏิบัติการพัฒนาใจรักเข้าใจ: สถานบริการก้าวใหม่ด้วยหลักพุทธธรรมกับ ศาสตร์พระราชา <<4-3-3 ใจรักเข้าใจปลอดภัยยาเสพติด>>

